

A megfejtés

Rádió-figyelő

Bizony, megint csak az idő múlása: éppen ma negyedszázada, hogy Dallasban megölte *John Fitzgerald Kennedyt*. Az 1963. november 22-i tragédia évfordulója alkalmából vasárnap délután a Kossuth-adón *Merénytel Dallasban* címmel, *Kulcsár István* szerkesztésében afféle emlékező-elmélkedő felóra volt hallható, egybekötve megpróbált a műsorban *Ipper Pál*, akkori rádió washingtoni tudósítója, és egyáltalán: találgásnak számított az egész, miként azt a huszárosan röpké terjedelműre sikeredett rádióújságban is olvashattuk — a lehetséges variánsok között, a megfejtés szándékkal. Vagyis, hogy ugyan kik, és miért ölhették meg *Kennedyt*, mit változtatott ez a gyilkosság az Egyesült Államokban, és így tovább.

Nem furcsa, hogy nekem *Kennedyről* — a szófiai magyar nagykövetség jutott eszembe? Merthogy alig néhány órával korábban, azaz vasárnap délelőtt a rádió nemzetközi magazinja, a *Harminc perc alatt a Föld körül* rendhagyó módon ki-zárólag a szófiai magyar

nagykövetségen *Forró Tamás* és *Havas Henrik* jóvoltából rögzített felvételt sugározta. Az idestova két hónapnál is hosszabb ideje e külképviseletünkön tartózkodó román állampolgárok — azaz: erdélyi magyarok — voltak a főszereplők. Felöltöttek, gyerekek vegyesen. Elmondták ezek a magyarok, hogy alkoholyattal már a nagykövetség udvarán sem nagyon járnak, a kerítés meg a kapu felé még közelíteni sem tanácsos, ezt a rendet az apró gyerekek is pontosan tudják, és akkuratusan betartják. Hiszen, hallhattuk, olykor rejtélyes autók állnak és várakoznak a követség épülete körül, máskor hasonlóképpen rejtélyes urak figyelmeztetik nagy óvatossággal.

Emlékszem, valamikor 63 végén, 64 elején megjelent egy kis könyvecske, amelyen *broshírák*. A *Kennedy-gyilkosság* rejtelméi, vagy valami ilyesféle volt a címe, már nem emlékszem pontosan. Ebben már szerepelt a néhai *Jack Ruby* (emlékszünk ugye: a bártulajdonosunk), aki felölte azt a *Lee Harvey Oswaldot*, akit *Kennedyt* öltöztetett meg.

negy meggyilkolásával gyanúsítottak. A könyvecske, erre viszont jól emlékszem, mindenféle lehetséges variációt jól körüljárni igyekezett, a dallasi tankönyvraktár körül ölködőkre vonatkozó tanúvallomásoktól a tanúk körmondfont módon történő elütettségig: a politikai maffia működési mechanizmusának pontos fólválásával.

Hogy vajon mi összefüggés található *Dallas, Kennedy és a Szófiában tartózkodó erdélyi magyarok* között?

Juszt se mondom el. Sőt, még rá is duplázhatnék, mondván, ki-ki kombináljon kedve szerint, csakhogyan éppen most hallom *Grósz Károly* nyilatkozatát: a magyar kormányunk még meg kell fejtenie a magyar diplomataival szemben elkövetett afférelt természetrajzát. Vagyis, hogy a Magyar Népköztársaság külképviseletének alkalmazott autópóssal, karabолоzással és röpcédulázással vádolták, és három napon belül kiutasították *Romania területéről*. Ha meg kell fejtenie — fejsük.

Domonkos László

Valódi verseny indul

Bán János
— új tévé-műsorokról

és is „rendes” programok indulnak, nekünk el kell érni, hogy a mi regionális műsorainkat nézzék. Hasonló versenyhelyzetben lesz valamennyi tévé-műsor.

— *Ügy látszik, szimpatizál ezzel az új helyzettel.*

— Természetesen. Talán végre a műsor valódi értékei, érdekessége, izgalmasága, újszerűsége, információtartalma, és más erényei határozzák meg, és nem egyéb szempontok, hogy egyáltalán adásba kerül-e, s hogy mikor, hol. Visszatérve az eredeti kérdésre: a hétfői 1 órás regionális műsorunk helye az új struktúrában is változatlan. Szeretnénk növelni a fórumjellegű műsorok számát; olyan témákról, amelyek mind a négy megyében érdekesek, tehát valószínűleg az egész országban.

Folytatjuk a városföldi műsorokat, amelyek szintén valamely közérdeklő témát dolgoznak fel, a téma súlyától függ, hogy a teljes órában, vagy rövidebb időben. Nekem hiányoznak a szegedi műsorokból a tudományos élettel, valamint az ifjúsággal, mint sajátos érdekcsoporttal foglalkozó témák — ezeket szeretnénk ezután hangsúlyosabban és fajsúlyosabban látni. A valódi növműsört a napi 10 perces vidéki hirtelgazin lesz. A pécsi és a szegedi stúdió nagy lehetőségeinek és nagy leckeinek ígéretese ezek a kifejezetten informatív adások. Vidéki tudósítói hálózatot kell szerveznünk. Főként fiatalokat szeretnénk bevonni, s természetesen a városi tévéket is. Január 1-jéig három kísérleti adásunk lesz: november 28-án, december 5-én és 12-én. Az új 10 percesnek egyelőre a következő címet találtuk: *Déli vidék*. Szeretném, ha megírná: ennél jobb címöleteket — megveszünk.

— *Mert az életünkben is sok az izgalmas politikai esemény, és a gazdaság is változóban van. Reklám és propaganda nélkül egyre kevésbé létezhetne a gazdaság vezetőinek létfeltétel, hogy referenciákkal rendelkezzenek. Ha ez a két tétel igaz, márpedig nem hiszem, hogy ezt bárki komolyan kétségbe vonná, akkor logikus a következtetés: a reklámteljesítményekben meg kell növelni a regionális tévéadók szerepe, részint, mert pontosan a megcélzott közönséget éri el, másrészt, mert viszonylag olcsón.*

— *Eleinte a délutáni műsorban jelentkezzük, s ha a dolog beválik, az esti híradók elé kerülnek a vidéki hirtelgazinok, akárcsak a nyugati adóknál. Tehermentesítjük így a híradót, mégis — főleg, ha Miskolcon, majd Győrben is lesz egy-egy stúdió — az egész országról kap a néző tájékoztatást.*

— *Amolyan „előhíradókat” készítenek — nyugati mintára?*

— *Eleinte a délutáni műsorban jelentkezzük, s ha a dolog beválik, az esti híradók elé kerülnek a vidéki hirtelgazinok, akárcsak a nyugati adóknál. Tehermentesítjük így a híradót, mégis — főleg, ha Miskolcon, majd Győrben is lesz egy-egy stúdió — az egész országról kap a néző tájékoztatást.*

— *Azért a több reklám több pénz. Hogyan használják?*

— *Lenne helye, ha mi magunk kölnthetnénk. Az érvényes szabályozás szerint a reklámból nyert pénz 10 százaléka fordíthatjuk prémizálásra, vagyis adhatjuk azoknak a munkatársaknak, akik tulajdonképpen megszerették, megdolgoztak érte. A többi megye központi nagy kalapba. A másik lehetőség, hogy itt maradhat a 90 százalék, de akkor kizárólag fejlesztésre, műsorkészítésre fordíthatjuk, s egyetlen fillért sem kaphatnak belőle a pluszmunkát vállaló kollégák. Ez utóbbit választottuk, mert szükségünk van új technikára ahhoz, hogy növekvő műsoridőnkben színvonalas programokat készíthessünk. De remélem, hamarosan kialakítjuk a jelenleginél ösztönzőbb gazdálkodás kereteit.*

— *Azt mondja, megnő a szegedi adások műsorideje. Gondolom, összefüggésben a január 1-jétől tervezett „nagytevés” vállalkozásokkal, főként a hétfői programok indulásával. Lehet már pontosan tudni, mire számíthatunk?*

— *A nézők mindenképpen bővebb választékra számíthatnak, mi pedig konkurenciára. Bár nekem meggyőződésem, hogy csakis az érdektelen, rossz műsoroknak kell félni a versenytől. Január 1-jétől, amikor hétfőnként az 1-esen és a 2*

— *Külön műsorigazgatója lesz az 1-es és a 2-es műsornak, s a hírek szerint: versenyeznek. Wisinger Istvánról az első műsorban 20, Horvát Jánosnak a másodikban 25 százalékos műsorideje lesz, „ahová” egymással versengő produkciókat választanak, vagy megrendelnek. A szegediek beneveznek ebbe a versenybe?*

— *Hogyne! Máris „megvették” hat műsorunkat!*

— *Ezek szerint eldöntött végre, hogy ez a stúdió „ütőképessé”, és használni kell az itteni szellemi és technikai tőkét?*

— *Minden jel szerint vége a pazarlásnak. A hétfői egyórás regionális műsorok, a déli videóújságok mellett továbbra is bedolgozunk az Ablak, a Hazai tükör, a Premier, a Pályán maradni adásaiba. A nemzetiségi műsorok is változnak: nem a heti felőrájukat ismétlik meg ezentúl, hanem hetente kétszer friss műsorral jelentkezők, mindkettő alkalommal fél órában. Nemzetiségi hírek pedig naponként lesznek, a délutáni műsorkezdésekkor.*

— *A műsorok versenye egyszerűsíti a műsorkészítők közötti versenyt. Hogy mekört, ha prémiumra nincs pénz?*

— *Említettem, hogy azon vagyok, megválogatnánk a mi gazdálkodásunk feltételeit is. A szakmai verseny mindazonáltal már elkezdődött. Bizonyára észrevetted, a műsorvezetőket az utóbbi fél évben már választottuk. Meghívunk szakembereket, ha kellett, azért, hogy az adott témakört az abban legjártatosabb, legfelkészültebb újságíró dolgozza fel. Műsorvezetőként szerepelt már nálunk Kondor Katalin, Kociczky Lajos, Felely Péter, Tarnói Gizella. A szakosodás alighanem nálunk is elkerülhetetlen, riporterek és rendezők között egyaránt. A versenyben először nyilván a presztizs, majd a pénz, végül az egzisztencia lesz a tét. Lehet, hogy ez ma még kegyetlenül hangzik, de nincs más út: ki kell alakulnia a szakmailag legjobbak gardájának.*

— *Mit kívánjunk ehhez a stúdió születésnapján? Talán — sok szerencsét!*

Sulyok Erzsébet

Írásunk visszhangja

A felsőoktatásról — másképpen

„Magyarországon nem kötelező egyetemre járni”, nyilatkozta egy magyar képviselő 1988-ban. (Délmagyarország, 1988. nov. 19.). Sajnos, ez a nézet nagyon messze jár az igazságtól. Nagyon is kötelező azok részére, akikben megvan az a képesség, hogy az emberi tevékenység valamely területén a munkamegosztásban magasabb szinten vegyenek részt. Kötelező, mert ma már egyre inkább a termelői feljára van szükség.

A történelmileg kialakult és alakuló munkamegosztásban évezredek óta vannak, akik tanítanak és akik tanulnak, mert csodálatosan fejlődött az emberi tapasztalás, gyarapodott a tudás — volt olyan idők, amikor ezek az értékek számítottak — és átadására, átvételére a mindennapok egyszerű gyakorlata kevésnek bizonyult.

Ha nem így lenne, akkor hogyan járt volna a képviselő a miniszterrel együtt az egyetemre és „hogyan tudna érvényét szerezni a felsőoktatás fejlesztésének”? Bizonyára mélyszélesen elfülfülfélték együtt azt a gyakorlatot, amely valaha azon az elven alapult, hogy felmelegyen a miniszterhez. Az egyetemi és főiskolai hallgatók nem a „kedves barátom segís!” alapon kívánják a felsőoktatás fejlesztését. Remélem, a képviselő sem gondolta komolyan, mivel erre felsőoktatást — de egyáltalán semmit — építeni nem lehet.

A diákok követeléseit egyébként a képviselőt is érintik. Bölcsészek és főiskolások azért is küzdenek, hogy az ő munkahelyén még jobban képzett, műveltebb szakmunkások és mérnökök legyenek. Ez talán csak nem baj? Magasabb szintű tudást akarunk kapni, amelyet minél jobb módszerekkel kívánunk nemzedékek hosszú során átadni, azért, hogy olyan szakemberek kerüljenek a termelésbe, akik tudják, mi miért, hogyan kell jobban csinálni, akik nemcsak parancsokat képesek végrehajtani, hanem a kor szellemének megfelelő, gondolkodva alkotó emberek lesznek.

Sokan gondolják: az egyetemisták nem dolgoznak. Nem emlékeznek már, milyen teljesítmény egy szigorlat? Tudja hol dolgoznak még a diákok? A tsz-ekben, a katonákkal együtt, a be-

takarítás idején, a konzervgyárban a nagy munkák idején, takarítanak az új lakótelepeken — ahova mellesleg majdan nehezen tudnak beköltözni — parkokat rendeznek, védik a környezetet. És, hogy mit csinálnak a munkájukért kapott pénz egy részével? Saját képzésükbe „fektetik”. Felajánlották például a főiskola nyomdájának létrehozására. Ezenkívül vagonkikarodásban is részt vesznek — akárcsban a hajdaniak —, pincésként dolgoznak és beteg gyermekeket ingyen korrepetálnak a klinikán. Segédmunkások az újszegedi építkezéseken, mert a szülők jelentős része nem tudja gyermekeiket támogatni, az amúgy „ ingyenes ” oktatásban. És a bölcsészek közel 60 százaléka tanulmányai mellett valahol „ másodállásban ” dolgozik.

Nem rosszabbak a mai diákok, mint a mi korosztályunk volt. Sőt műveltebbek, okosabbak — mert az oktatás azért mindenek ellenére fejlődött valamit, a tudománnyal együtt. Éppen ez az oka, hogy szeretnénk beleszólni saját képzésükbe. Egyébként is, ha jól végiggondoljuk a követeléseket, nagyon hasonlítanak ahhoz, amikor a munkások a jobb munkaszervezést, a jobb anyagellátást, a korszerűbb termékek előállítását kívánják, hogy igazán legyen értelme és értéke a munkájuknak.

Igéynyeli-e a képviselő a vállalati önállóságot? Ha igen, akkor miért kifogásolja a tanzabadságot?

Igaza van: „ az életben mindenkinek a munkahelyén kell lenni a fizetésért... ”. Már akinek van, illetve lesz munkahelye. Manapság hallatszanak olyan hangok is, hogy lehetőleg mindenki a fő munkahelyén, teljesítménye alapján keresse meg az „el-látásra való pénzt”. Jelenleg azonban sem az egyetemek, sem a főiskolák nem részesülnek a költségvetésből oly mértékben, hogy az oktatáshoz szükséges könyvtárát, műszerparkot kellő színvonalon fejleszteni lehessen, nem szólva a kutatásról. Továbbá sem diákok, sem tanárok nem tudnak olyan színvonalon élni — ismét hála a költségvetésnek —, hogy önmaguk képzését, továbbképzését támogatni tudják. Minden létezőnek vannak feltéte-

lei. Ezek között vannak anyagiak is. A tanárnak termelőeszköze a könyv, a katonának az oktatónak termelőeszköze a műszer. Nem tudja előteremteni az egyetem és a főiskola, nem tudja megvenni az oktatót. Mi legyen hát? Mint ahogy nem lehet csak öntudattal, hivatástudattal olajat feltánni és kitermelni, a tanár, az orvos, a mérnök képzéséhez is kell valami.

Vajon komolyan gondolt-e ezt a mondatát?: „Aki fizet, az parancsol!” Ha igen, akkor az is hozzá tartozik, hogy tudomásom szerint a képviselő az állampolgár választja és fizeti! Ha már ilyen „érveknél” tartunk. Különbözik is az egyetem és főiskolák nem kaszárnyák, bár már a kaszárnyákban sem a régi módon parancsolnak.

Alapvető tény, hogy „a nehéz gazdasági helyzet”, amire ma sokan hivatkoznak, „jó gazdasági helyzet” sosem változik a tanár, a mérnök és az orvos nélkül. Azok nélkül az értékek nélkül, amelyeket társadalmunknak ez a rétege hoz létre? Merthogy ők azok, akik embert teremtenek, formálnak és gyógyítanak. Vajon mi lesz, ha tovább romlik ezeken a területeken a gazdasági helyzet?

Senkinek nem feladata — mert nem érdeke a társadalomnak — szembe állítani az egyes társadalmi rétegeket egymással. Mindenkinek van bőven feladata, képzettségéből, szakmájából adódóan. Csak azt ne csináljuk tovább, hogy a tervezőmérnöknek a megélhetéséhez hét végén árkot kell ásnia. Ez az igazán gazdaságtalan munkaerő-felhasználás.

Abban, hogy a képviselő „mindazonáltal támogatja, hogy a felsőoktatás helyzetét javuljon”, így nem tudok bizni. Olyan szemlélet-módot árult el ugyanis nyilatkozatában, amely számomra nem lehet garancia.

Elnézését kérem, ha a hangnem udvariatlan! Hajlandó vagyok öt megkövetni egy nyilvános vitában. Például a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán, ahol a „sztrájkoló” diákok jelenlétében mindketten kifejthetjük véleményünket.

Rigó Jácson
főiskolai tanár

Hotel Tepélypusztán

A Füzesabonyi Állami Gazdaság a Heves megyei Tepélypusztán 54 millió forintot beruházással — a külföldi vadászatturizmus fellendítésére — vadászszállodát épített. A 70 ágas Hubertus Hotelhez 43 ezer hektár, vadban gazdag terület is tartozik. Képünkön: olasz vendégek a szálloda előtt